31 Μαρτίου 2021

Ὀρθοδοξία καί Ἑλληνισμός (Ἀρχιμανδρίτης Δαμιανὸς Ζαφείρης)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη

Δύο δῶρα προσφέρουμε κάθε Παρασκευή τῶν Χαιρετισμῶν στήν Παναγία. Δυό ὑπέροχα δῶρα πού εἶναι ἀντάξια τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεοτόκου, τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξοτέρας τῶν Σεραφείμ. Τά θεσπέσια αὐτά δῶρα εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος μέ τούς 24 Οἴκους καί ὁ Κανόνας μέ τίς ἐννέα ὠδές. Καί τά δυό εἶναι ἀριστουργήματα τῆς Βυζαντινῆς ὑμνολογίας πού ἐξαίρουν τό ἔργο καί τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ ὑμνογράφος στόν κανόνα χρησιμοποιεῖ γιά τήν Παναγία τίς φράσεις: «ρόδον τό ἀμάραντον, μῦρον πολύτιμον, στάχυν ἡ βλαστήσασα τόν θεῖον, εἴσοδος τῶν σωζόμενων, κλῖμαξ, γέφυρα, ἱερόν καταφύγιον, ἰσχύς καί ὀχύρωμα τῶν ἀνθρώπων, λιμήν, ἄνθος τό ἀμάραντον, τεῖχος καί ὀχύρωμα, ἄστρον ἄδυτον, τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα».

Ὅλα αὐτά χαρακτηρίζουν τήν ξεχωριστή θέση πού ἔχει ἡ Παναγία στόν κόσμο τῆς ἁγιότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ μοναδικός θησαυρός τοῦ πιστοῦ, διότι προσφέρεται γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου καί γι\’ αὐτό ἀποκαλεῖται «κόσμου διάσωσμα». Ἡ Παναγία εἶναι τό καταφύγιο καί τό λιμάνι τῶν πιστῶν, διότι σ\’ αὐτήν βλέπουν ἀσφάλεια καί προστασία. Καί στόν Ἀκάθιστο Ὕμνο ἀποκαλεῖται «ἀστήρ, ὁδηγός σωφροσύνης, ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων, γῆ τῆς ἐπαγγελίας, τό ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας, τό στέφος τῆς ἐγκρατείας, ὄχημα πανάγιον, οἴκημα πανάριστον, ἐλπίς ἀγαθῶν αἰωνίων, σκηνή τοῦ Θεοῦ καί λόγου, ἁγία ἁγίων μείζων, ἀσάλευτος πύργος, τό ἀπόρθητον τεῖχος». Ὅλα αὐτά τονίζουν τό μέγιστο ἔργο τῆς Παναγίας γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξοτέρα τῶν Σεραφείμ συνεχίζει τό θεῖο ἔργο μέ τά πολυάριθμα θαύματα πρός ὅσους προστρέχουν μέ πίστη καί ἀγάπη στόν Θεό.

Ἰδιαίτερα ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος εἶναι εὐχαριστήριος Ὕμνος καί ἐγκώμιο στό πρόσωπο τῆς Παναγίας γιά τό μεγάλο θαῦμα πού ἔκανε τό ἔτος 626 στήν Κωνσταντινούπολη, νικώντας δύο μεγάλες στρατιές ἀλλοθρήσκων, τούς Πέρσες καί τούς Ἀβάρους. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος παρουσιάζει τήν βαθιά πίστη τῶν προγόνων μας στό Θεό καί στήν πατρίδα. Αὐτά τά δυό ἦταν ἑνωμένα στήν ψυχή τοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου καί ἐκφράζονται ἔντονα στόν Ἀκάθιστο Ὕμνο μέ τό «Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε» καί «τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τά νικητήρια». Μέ τό «χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε» παρουσιάζεται τό κοσμοσωτήριο ἔργο τῆς Παναγίας καί μέ τό «τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» τονίζονται τά θαυμαστά γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντίου. Τά θρησκευτικά καί τά ἐθνικά ἰδεώδη συνυπάρχουν στό λαό τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ἔννοια τῆς θρησκείας καί τῆς πατρίδος λαμβάνουν ἰδιαίτερο χῶρο στή συνείδηση τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

Ἡ ἐθνική καί ἡ θρησκευτική συνείδηση

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μᾶς καλεῖ νά μαθητεύσουμε στήν ἱστορία τῶν προγόνων μας, γιά νά ὠφεληθοῦμε ἀπό τά διδάγματά της γιά τούς κοινούς θρησκευτικούς καί ἐθνικούς ἀγῶνες τους. Οἱ ἔννοιες τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος συνυπῆρχαν στήν συνείδηση τοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ πίστη καί ἡ ἐλευθερία ἦταν τά μοναδικά ἰδανικά των καί γι\’ αὐτά πολεμοῦσαν μέχρι θυσίας.

Ἡ ἔννοια τῆς πατρίδας ἦταν συνυφασμένη μέ τήν ἔννοια τῆς θρησκείας, διότι σ\’ αὐτήν ὑπῆρχαν τά ἱερά καί ὅσια τῆς πίστεώς των. Ἀκόμη καί οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας ἔδιναν μία ἱερότητα στήν ἔννοια τῆς πατρίδος καί αὐτό τό τονίζει ὁ σοφός Σωκράτης: «Μητρός τε καί πατρός καί τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερον ἐστιν ἡ πατρίς καί σεμνότερον καί ἁγιώτερον…» (=Καί ἀπό τήν μητέρα καί ἀπό τόν πατέρα κι ὅλους γενικά τοὺς ἄλλους προγόνους πιό πολύτιμο ἀγαθό εἶναι ἡ πατρίδα καί πιό σεβαστό καί πιό ἱερό…). Ὁ δέ στρατηγός Μακρυγιάννης στά ἀπομνημονεύματά του ἔγραφε: « Γλυκύτερον πράγμα δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τήν πατρίδα καί τήν θρησκεία». Καί ὁ Κωστὴς Παλαμᾶς γράφει μέ τόλμη: « Δέν ζεῖ χωρίς πατρίδα ἡ ἀνθρώπινη ψυχή».

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι στήν πατρίδα ἐμπιστευόμαστε τή ζωή μας, τή ζωή τῶν παιδιῶν μας, τήν τιμή μας, τά ἱερά καί τά ὅσιά μας. Γι\’ αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἀγαπᾶμε τήν πατρίδα μας καί νά ἔχουμε ἐθνική συνείδηση. Διότι ἡ ἐθνική συνείδηση δηλώνει κοινούς ἀγῶνες, κοινή γλώσσα καί θρησκεία καί κοινές παραδόσεις.

Ἡ ἐθνική καί ἡ θρησκευτική συνείδηση πρέπει νά πορεύονται μαζί, ὅπως ἡ ἑνότητα ἑνός ἔθνους καί ἡ πίστη στό Θεό, ἡ ἀρετή καί τό θεῖο. Καί οἱ δύο μαζί ὁδηγοῦν στήν ὁμόνοια ἑνός ἔθνους. Τό παρελθόν τῆς Ἑλλάδος εἶναι λαμπρό μέ τίς ἡρωικές μορφές της πού τήν διέκριναν ἀπό ὅλα τά ἔθνη τοῦ κόσμου. Οἱ ἱερές παραδόσεις ἐξυψώνουν τήν ἐθνική συνείδηση γιά νέους ἀγῶνες καί θυσίες.

Ἡ πίστη στά ὑψηλά ἰδανικά ἐμπνέει τό πνεῦμα τῆς ἄμιλλας, τῆς ἑνότητας καί συνεργασίας πού ξυπνᾶ τόν Ἕλληνα ἀπό τόν λήθαργο τῆς ἀδιαφορίας καί τῆς ἀτομικῆς εὐμάρειας. Ἄς ξεχάσουμε τούς φανατισμούς μας, τίς μισαλλοδοξίες, τίς ἀδικίες καί τά μίση πού διασποῦν τήν ἑνότητά μας, διότι ἡ ἑλληνική ἱστορία μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι τίποτε καλό δέν ἔχουμε ἐπιτύχει μέ τίς διχόνοιες. Ὅπως προέτρεπε ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης τούς Ἕλληνες, «νά\’ στε μονιασμένοι».

Ὀρθοδοξία καί Ἑλληνισμός

Πάντοτε ἡ Ὀρθοδοξία ἦταν παράγοντας ἑνότητας, εἰρήνης καί συμφιλιώσεως τῶν

Ἑλλήνων, διότι κηρύττει τήν ἐλευθερία καί τήν ἀγάπη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Βλέπει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί τό σέβεται προσφέροντάς του τά ὑψηλά ἰδανικά καί τίς θεανθρώπινες ἀξίες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ὀρθοδοξία στοχεύει νά δημιουργήσει ὥριμους καί ὑπεύθυνους ἀνθρώπους μέ ὑψηλούς σκοπούς, ὥστε νά συμβάλλουν γιά μία καλύτερη κοινωνία, ἡ ὁποία νά ἐμφορεῖται ἀπό τίς ἀξίες τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀγάπης.

Ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί ἔχουμε τήν προσωπική εὐθύνη γιά ὀρθόδοξο καί ἑλληνικό ἦθος. Καί τά δύο μαζί νά συμπορεύονται καί νά κατευθύνουν τήν ψυχή τοῦ Ἕλληνα σέ νέους ἀγῶνες καί θυσίες. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν ἀναπτύξει σέ μεγάλο βαθμό τή μεγάλη ἀξία τῆς θρησκείας καί τῆς πατρίδος.

Μπορεῖ νά αἰσθανόμαστε ἀδύναμοι μπροστά στίς δυνάμεις τῶν μεγάλων ἐθνῶν, στίς ὑπεράριθμες στρατιές ἄλλων χωρῶν, ἀλλά ἄς μήν ξεχνᾶμε ὅτι 12.000 στρατιῶτες πού εἶχαν μείνει στά τείχη τῆς Κωνσταντινούπολης μέ τόν πατριάρχη Σέργιο καί τόν φρούραρχο Βῶνο πολέμησαν τίς μυριάδες τῶν Περσῶν καί τῶν Ἀβάρων , πού κτυποῦσαν ἀλύπητα τά φρούρια τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπό ξηρά καί θάλασσα. Ἡ νίκη τῶν βαρβάρων ἦταν σίγουρη, ἀλλά δέν εἶχαν ὑπολογίσει τήν πίστη τῶν ὀλιγάριθμων χριστιανῶν. Ἡ Παναγία ἔκανε πάλι τό θαῦμα της καί ὡς Στρατηγός διηύθυνε τό στράτευμα, προσθέτοντας τήν δύναμη τοῦ Θεοῦ καί κατατροπώνοντας τίς ἐχθρικές δυνάμεις τῶν Περσῶν καί τῶν Ἀβάρων. Ἡ δύναμή μας εἶναι ἡ πίστη μας στό Θεό καί τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, ἡ ὁποία ὡς Ὑπέρμαχος Στρατηγός θά ὁδηγήσει τήν Ὀρθοδοξία καί τή μικρή Ἑλλάδα καί σέ ἄλλα θαύματα, ἀρκεῖ ἐμεῖς νά εἴμαστε σταθεροί στήν πίστη καί στά ἰδανικά μας.

Ἡ Ὀρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός πορευόμενοι μαζί δίνουν μήνυμα καί πρόσκληση στόν σύγχρονο κόσμο, προσφέροντας τίς παραδόσεις καί τήν πνευματική κληρονομιά της. Πάντοτε ἡ Ὀρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός ὑπῆρξαν ἑνωμένοι καί αὐτό δηλώνεται μέ τήν σφραγίδα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι οἱ δυό ὄψεις τοῦ αὐτοῦ νομίσματος.

Ἡ κρίση τῶν ἀξιῶν

Σήμερα ζοῦμε σ\’ ἕναν κόσμο πού ἡ ἑλληνική κοινωνία ἀπειλεῖται ἀπό ἐσωτερικούς καί ἐξωτερικούς ἐχθρούς καί συγχρόνως διέρχεται κρίσεις, ἀπό τίς ὁποῖες κινδυνεύει νά χάσει τήν ταυτότητά της. Ξεκινᾶ ἀπό τή κρίση τῶν ἀξιῶν καί τῶν ἰδεολογιῶν καί φθάνει μέχρι τήν κρίση τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς ἠθικῆς, τῆς οἰκογένειας καί τῆς παιδείας. Αὐτό πού κυριαρχεῖ περισσότερο εἶναι ἡ κρίση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, ἀπό τήν ἔλλειψη τῆς ἀγάπης καί τῆς προσφορᾶς. Ἀκόμη ἕνας ἀφανής κίνδυνος εἶναι ἡ κρίση τῶν συνειδήσεων τῶν ἀνθρώπων, πού νεκρώνονται ἐξαιτίας τοῦ ἀτομισμοῦ καί τῆς μοναξιᾶς.

Σήμερα ἡ Ὀρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός δίνουν τήν δική τους μαρτυρία σέ ὅλο τόν κόσμο, προβάλλοντας τίς πνευματικές τους ἀξίες στό δυτικό τρόπο ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἀποχαυνώνει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο καί προξενεῖ μία νέα ἀπαξία, τοῦ μηδενισμοῦ καί τῆς στείρας λογικῆς. Ἡ μέν Ὀρθοδοξία ἐκτός ἀπό μία μυστηριακή ἐκκλησιολογική ἑνότητα, δημιουργεῖ ἕνα συγκροτημένο ἄνθρωπο μέ ὀρθόδοξο ἦθος. Ὁ δέ Ἑλληνισμός μέ τόν πολιτισμό του προσφέρει ἕνα κοινωνικό γίγνεσθαι στό σημερινό ἄνθρωπο, γιά νά ξεφύγει ἀπό τό λαβύρινθο τῶν ἀδιεξόδων πού μαστίζουν τήν κοινωνία. Ἡ Ὀρθοδοξία προβάλλει τόν ἐσταυρωμένο Ἰησοῦ Χριστό, ὁ Ἑλληνισμός τήν ἀκρόπολη τῶν ἀξιῶν, τήν Δημοκρατία μέ ὅλα τά ὑγιῆ στοιχεῖα της. Ἡ Ὀρθοδοξία μέ τήν λατρεία τῆς ἑνώνει τόν πιστό μέ τόν Θεό, γιά νά νικήσει τίς δυνάμεις τῆς ἁμαρτίας καί νά τόν ὁδηγήσει πλέον στή θεία ζωή τοῦ καινοῦ κόσμου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἑλληνισμός προβάλλει τήν ἀρετή τοῦ Σωκράτη, τήν ἠθική τοῦ Πλάτωνα, τήν ἀνδρεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καί τά ὑψηλά ἰδανικά σοφῶν ἀνδρῶν.

Καί σήμερα ὑπάρχουν πολλοί πού ἐπιβουλεύονται τήν ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδος, προσβάλλοντας τήν ἐθνική συνείδησή μας μέ τό νά ἀλλοιώνουν τήν ἑλληνική Ἱστορία (ὅπως μέ τήν ὀνομασία τῆς Μακεδονίας τῶν Σκοπίων). Ἐπίσης ἐσωτερικοί ἐχθροί πού προσβάλλουν τό ὀρθόδοξο φρόνημα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, προβάλλοντας ξενόφερτα πρότυπα ζωῆς, ἰδέες καί δοξασίες ἄλλων χωρῶν. Προσπαθοῦν μέ ὅλα αὐτά νά μειώσουν τήν δύναμη τῆς Ἑλλάδος καί νά δεσμεύσουν τήν ἐλευθερία τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ. Στήν Ἑλλάδα γεννήθηκαν ὁ λόγος καί ἡ ἐλευθερία καί ἡ Ἑλλάδα μεγαλούργησε γιατί πίστευε σέ ὑψηλά ἰδανικά καί ἀξίες πού τήν διέκριναν ἀπό τίς ἄλλες χῶρες τοῦ κόσμου. Καί σήμερα, ἄν ἀγαπᾶμε τήν πατρίδα καί τήν Ὀρθοδοξία μας, εἶναι ἀνάγκη νά ὑψώσουμε τήν φωνή μας τόσο σέ ξένους ἐπιβουλεῖς ὅσο καί σ\’ ἐκείνους πού ζητοῦν νά σκλαβώσουν τήν θρησκευτική πίστη μας εἴτε σέ μία ταυτότητα ἤ σέ ξενόφερτες παραθρησκεῖες καί αἱρέσεις πού ἀλλοιώνουν τήν ὀρθόδοξη ἑλληνική παράδοση. Καί πάλι ἡ Παναγία θά κάνει τό θαῦμα της γιά νά μᾶς προστατέψει ἀπό ἐχθρούς, ὅπως τήν ἐποχή ἐκείνη, ἀρκεῖ ἡ πίστη στόν Θεό νά εἶναι δυνατή καί σταθερή.

Πηγή: agiazoni.gr